

Nr 80

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
anslag för budgetåret 1956/57 till skyddsympning mot
polio. (3:e avd.)*

I propositionen nr 91 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 2 mars 1956, föreslagit riksdagen att till Skyddsympning mot polio för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

Vid anmälan av propositionen nr 206 till 1955 års höstriksdag lämnade departementschefen en redogörelse för det omfattande forskningsarbete, som under de senaste åren bedrivits vid statens bakteriologiska laboratorium i samarbete med karolinska institutets institution för virusforskning och virusavdelningen vid Stockholms stads bakteriologiska centrallaboratorium i syfte att åstadkomma ett svenskt ympämne mot polio. Därvid berördes även möjligheterna att under år 1956 påbörja en skyddsympning mot polio samt underströks angelägenheten av att en sådan ympning snarast genomfördes i den omfattning, som tillgången på ympämne medgäve.

I skrivelse den 31 augusti 1955 har medicinalstyrelsen hemställt, att medel anvisas till skyddsympning mot polio för budgetåret 1956/57.

Över framställningen har yttranden avgivits av styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium och statskontoret.

Härefter har styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium med skrivelse den 19 januari 1956 överlämnat en av laboratoriets föreståndare, professorn G. Olin, samt föreståndaren för karolinska institutets virusinstitution, professorn S. Gard, avgiven promemoria angående vaccination mot polio.

I skrivelse sistnämnda dag har vidare medicinalstyrelsen redogjort för planering och kostnadsberäkning för polioympning år 1956.

Medicinalstyrelsens båda ovannämnda skrivelser och remissyttrandena samt professorerna Olins och Gards promemoria redovisas i statsrådsprotokollet (s. 2—7), till vilket utskottet torde få hänvisa.

Departementschefen anför, att han vid anmälan av propositionen nr 206/1955 framhöll angelägenheten av att skyddsympning mot polio snarast genomfördes i den omfattning, som tillgången på ympämne medgäve. Då en nödvändig förutsättning härför vore att statens bakteriologiska laboratorium erhöle tillräckliga personella och materiella resurser till sitt förfo-

gande, tillstyrkte departementschefen en av laboratoriet gjord framställning om anvisande av medel till personalförstärkning och byggnadsarbeten för tillverkningen av polioympämne. Vid bifall härtill och under förutsättning, att byggnadsarbetena icke avsevärt försenades samt att tillverkningen även i övrigt kunde bedrivas planenligt, beräknades omkring 1 000 000 milliliter ympämne kunna tillverkas under tiden t. o. m. juni 1956. Ett fullföljande av detta tillverkningsprogram skulle ha inneburit, att försöksympningar i relativt stor skala kunde ha påbörjats våren 1956. Såsom särskilt underströks av statsutskottet vid riksdagsbehandlingen av nämnda proposition, var emellertid problemet om framställande av polioympämne icke slutgiltigt löst. Svårigheter att hålla det beräknade tidsprogrammet har också uppstått. Dels har kontrollundersökningarna av framställda vaccinsatser — icke minst efter vad som framkommit vid 1955 års ympningar i USA — måst göras mera omfattande och härigenom blivit mera tidsödande än man tidigare beräknat. Dels har vaccinflamställningen fördröjts av att den nya laboratoriebyggnad, för vars uppförande medel anvisats av riksdagen, icke som beräknats i propositionen nr 206 kunnat tagas i bruk vid årsskiftet. Först under mars månad 1956 beräknas verksamheten i de nya lokalerna kunna upptagas i full utsträckning. I de hittills disponerade lokalutrymmena har vaccinets oskadlighet ej kunnat prövas under tillfredsställande betingelser. Rutinmässig produktion kan därför icke inledas, förrän den nya laboratoriebyggnaden färdigställts.

Den förskjutning av tidsschemat för ympämneproduktionen som sålunda varit ofrånkomlig har medfört, att vaccinsatser icke kommer att kunna framställas i sådan skala att en ympning mot polio av större omfattning kan genomföras våren 1956. Detta är givetvis beklagligt, men säkerhetssynpunkterna måste självfallet sättas i främsta rummet i detta sammanhang. Då det icke heller synes bli möjligt att under 1956 få till stånd import av polioympämnerna från utlandet, kan man endast räkna med att denna vår anordna försöksympningar i begränsad skala. Omfattningen härav blir helt beroende av möjligheterna att under den närmaste tiden framställa ett vaccin, som fyller numera uppställda säkerhetskrav.

I den mån försöksympningar kan komma till stånd våren 1956, förutsätter departementschefen i likhet med medicinalstyrelsen, att härmed förenade kostnader får bestridas från förslagsanslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

Vad härefter gäller polioympningar under år 1957 finns det anledning räkna med att sådana skall kunna utföras i tämligen stor omfattning. Självfallet är det dock ytterst vanskligt att i dagens situation göra några närmare beräkningar rörande antalet ympningar. Då sannolikheten likväl talar för att ett förhållandevis stort antal barn kommer att kunna ympas våren 1957, är det enligt departementschefens mening lämpligt, att ett såvitt möjligt realistiskt belopp anvisas härför å riksstaten för nästa budgetår.

Med starkt understrykande av osäkerheten i beräkningarna anser departementschefen sig därvid böra utgå från den av medicinalstyrelsen gjorda uppskattningen av antalet ympade, d. v. s. mellan 800 000 och 900 000 barn. I varje fall f. n. anser departementschefen sig icke böra räkna med att andra än barn kommer att bli föremål för polioympning nästa år.

Ympningen skall givetvis vara frivillig, och målsmans skriftliga samtycke skall inhämtas, innan ympning företages.

Det förutsättes, att ympningen av barn åtminstone tills vidare skall vara kostnadsfri för den ympade och att statsverket skall svara för de direkta kostnaderna härför. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma ersättningen till ympare efter i huvudsak motsvarande grunder som gäller för andra likartade skyddsympningar.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av kostnaderna för blodprovstagning, provtagningskärl och trycksaker har departementschefen i och för sig intet att erinra.

Under beaktande av samtliga de osäkra faktorer som påverkar anslagsberäkningen föreslås, att ett belopp av 2 000 000 kronor anvisas för skyddsympning mot polio för budgetåret 1956/57. Medlen anses böra anvisas under ett särskilt anslag å riksstaten under elfte huvudtiteln.

Utskottet, som i tidigare sammanhang understrukt att problemet om framställande av polioympämne inte är slutgiltigt löst, har av den i förevarande proposition lämnade redogörelsen fått ett starkt intryck av att stora svårigheter alltjämt vidlåder framställningen av ett polioympämne, vilket fyller de krav på ofarlighet, som ovillkorligen måste ställas. Det har under sådana omständigheter synts utskottet tveksamt, om tiden är mogen för en medelsanvisning av den omfattning, som departementschefen föreslagit. Med hänsyn till uppgiften i statsrådsprotokollet, att anledning finns att räkna med att polioympningar under år 1957 skall kunna utföras i tämligen stor omfattning, har utskottet likväl funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Härvid vill utskottet understryka att ympningen skall vara helt frivillig, så att framställningar om målsmans skriftliga samtycke ges en helt objektiv form.

Under återopande av det anförda och då vad departementschefen i övrigt föreslagit och uttalat inte föranleder erinran från utskottets sida hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddsympning mot polio* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

Stockholm den 17 april 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 84.